

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОСТМОДЕРНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

Третій (освітньо-науковий)

03 Гуманітарні науки

032 Історія та археологія

Історія та археологія

3

2 рік, III семестр

вибіркова

згідно з розкладом

українська

щовівторка 13.00–14.20 (304 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).

доктор історичних наук, професор

Ячменіхін Костянтин Михайлович

E-mail: Kostas1@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу:

- ✓ ознайомлення з основними завданнями, джерелами та літературою курсу «Актуальні проблеми постмодерної історіографії»;
- ✓ закріплення та поглиблення здобутих під час навчання у вищих навчальних закладах знань з філософії історії, методології та методики історичних пошуків;
- ✓ оволодіння навичками роботи з різними методами історичного дослідження;
- ✓ вироблення вміння правильно підбирати джерела для наукової роботи;
- ✓ вироблення правильного розуміння наукового пізнання.

Завдання курсу:

- ✓ з'ясувати розвиток методологічних прийомів і засобів в парадигмі постмодернізму;
- ✓ визначити особливості застосування різних методів наукової роботи;
- ✓ засвоєння основних методів систематизації парадигм в історичному пізнанні та методів їх аналізу під час наукової роботи;
- ✓ засвоїти традиційні та формалізовані методи дослідження;

✓ виховання об'єктивного ставлення до історіографічного дослідження, формування толерантного, науково-етичного ставлення до інших авторів наукових праць.

Статус навчальної дисципліни: Додаткові навчальні дисципліни, які вивчаються понад обсяги, визначені навчальним планом

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Соціологічний інструментарій та комп'ютерні моделі в історичних дослідженнях»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 Здатність до системного наукового мислення для здійснення дослідницької діяльності на основі власного наукового досвіду та світогляду.

ЗК 2 Здатність до вирішення актуальної наукової проблеми шляхом аналізу наявного наукового доробку та створення нових знань та методів для її розв'язання.

ЗК 3 Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези, планувати, розробляти та реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти і програми.

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою усно і письмово.

ЗК 6 Здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм для реалізації своєї дослідницької діяльності.

ЗК 7 Здатність працювати в команді з дотриманням етичних зобов'язань, інтегруватися у світове наукове середовище, керуючись принципами академічної доброчесності.

ЗК 8 Здатність до неупередженого сприйняття та аналізу існуючих наукових ідей та концепцій, об'єктивної оцінки власних наукових здобутків, до критичності і самокритичності.

ЗК 10 Здатність до саморозвитку та самовдосконалення.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1 Здатність до комплексного вивчення та системного розуміння предметної галузі за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.

ФК 2 Здатність до пошуку, отримання доступу до джерел інформації шляхом використання облікової документації архіву та музею, бібліотечного каталогу, новітніх ІКТ-ресурсів для формування джерельної бази дисертаційного дослідження.

ФК 3 Здатність до критично-оцінювального ставлення до різних типів історичних та археологічних джерел, їхнього широкого використання для написання дисертаційного дослідження.

ФК 4 Здатність інтерпретувати результати наявних наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення, виявляти й аргументовано критикувати фальсифіковані та псевдонаукові розробки з історії та археології.

ФК 5 Здатність до опанування наукової термінології, вільного оперування нею у власній науковій діяльності.

ФК 6 Здатність до використання сучасних методів та методологічних практик історичного та археологічного досліджень для комплексного вивчення дослідницького об'єкту та максимальної реконструкції відповідного історичного зрізу.

ФК 7 Здатність презентувати результати наукових досліджень з історії та археології в усній і письмовій формі з урахуванням галузевої специфіки відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК 8 Здатність до постановки та вирішення нових проблем в галузі історії та археології, запровадження результатів інноваційної діяльності до наукового обігу та їх широкої популяризації.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1 Побудова власного наукового світобачення та дослідницького поля на основі сучасної історичної парадигми, загальнолюдських цінностей, базових принципів функціонування світової наукової спільноти.

ПРН 2 Досконале знання сфери досліджуваного та широкого загальноісторичного контексту, історіографічної та джерелознавчої бази, модерних наукових теорій і концепцій зі спеціальності історія та археологія, використання вітчизняного і зарубіжного наукового досвіду і доробку.

ПРН 3 Здатність генерувати нові ідеї, формувати нові знання, формулювати нові історичні завдання для розширення меж дослідницької діяльності, вміння розробляти і реалізовувати інноваційні проекти і програми для визначення нових пріоритетних напрямків розвитку історичної науки.

ПРН 4 Здатність визначати мету, завдання, об'єкт, предмет, стратегію, алгоритм теоретичного та експериментального дослідження з історії та археології, організувати власну та колективну наукову діяльність відповідно до умов і потреб історичної науки в Україні і світі.

ПРН 5. Навички наукового пошуку джерел різного типу, їхнього всебічного аналізу, визначення достовірності, інформативності, унікальності шляхом застосування сучасних методів і засобів дослідження.

ПРН 6. Володіння усім спектром методичного інструментарію, вміння обирати оптимальні шляхи розв'язання проблеми, формування оригінальної творчої лабораторії з урахуванням провідних методологічних тенденцій, методологічних принципів філософського дослідження, теоретичних та емпіричних методів історичного дослідження, соціологічних і статистичних методів.

ПРН 8 Досконале вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології та програмні продукти на всіх етапах наукового дослідження, створювати якісні презентації, ефективно застосовувати мультимедійні технології, програмне забезпечення для виконання наукових завдань.

ПРН 10 Здатність керуватися основними принципами інтернаціоналізації, відкритості, доступності науки і освіти у світі, використовувати сучасні можливості для оприлюднення, поширення, популяризації результатів наукової діяльності в Україні та інших країнах, публікувати актуальний науковий продукт, брати участь у наукових заходах, міжнародних проектах.

ПРН 11 Здатність забезпечувати якісну передачу наукового досвіду молодому поколінню, формувати національну наукову еліту, робити внесок у створення новітньої освітньої бази для підготовки висококваліфікованих фахівців за спеціальністю історія та археологія, стимулювати активність молодих науковців.

ПРН 13 Здатність працювати у форматі міждисциплінарних наукових досліджень, використовувати інструменти і методи інших гуманітарних і природничих наук.

ПРН 15 Здатність до неперервного саморозвитку на основі сформованого наукового світогляду вченого-дослідника, новатора, просвітника, потреба нових знань, наукової комунікації, навчання упродовж всього життя.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, відведених на:				
	Усього	Лекції	Семінарські та практичні Заняття	Лабораторні та індивідуальні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Криза позитивістської історіографії.					
Відносність історичного знання	6	2			4
Вплив неокантіанства та неогегельянства на історичну науку	8	2	2		4
Цивілізаційний та культурно-історичний підходи до вивчення історії	9	2	2		5
Разом за змістовий модуль 1	23	6	4		13
Змістовий модуль 2. Становлення «Нової історичної науки».					

Початок формування «Нової історично науки»	12	2	2		8
Глобальна історія. Фернан Бродель	12	2	2		8
Соціальна історія та історична антропологія.	7		2		5
Разом за змістовий модуль 2	31	4	6		21
Змістовий модуль 3. Вплив постмодерну на історичну науку.					
Соціально-структурна історія та соціокультурна історія	10	2			8
Гендерна історія «Нова біографічна історія»	14	2	2		10
Сучасна інтелектуальна історія	12	2	2		8
Разом за змістовий модуль 3	36	8	8		26
Усього годин	90	16	14		60

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
1.	Причини кризи позитивістської історіографії	2
2.	Методологічні дискусії кінця XIX – XX ст.	2
3.	Формування основних принципів «Нової історичної науки».	2
4.	Взаємини соціально-структурної та соціокультурної історії	2
5.	Історія повсякденності	2
6.	Гендерна історія	2
7.	Актуальні проблеми сучасної інтелектуальної історії	2

Рекомендована література і джерела

1. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. М., 1984.
2. Вен П Как пишут историю: опыт эпистемологии. М., 2003.
3. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Л., 1999.
4. Зашкільняк Л. Новий погляд на українську історіографію XIX – поч. XX ст. // Український історичний огляд: Вип.І. К., 1999.
5. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Л., 2007.
6. Каланкура Я.С. Українська історіографія. К., 2004.
7. Кислюк К.В. Історіографія в українській культурі: від концепту до концепції. Харків, 2008.
8. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М., 2003.
9. Мегилл А. Историческая эпистемология. Пер. М. Кукарцевой. М., 2007.
10. Потульніцький В.А. Україна і всесвітня історія. Історіографія світової і української історії XVII – XX ст. К., 2002.
11. Томпсон П. Голос пришлого: устная история. Пер. с англ. М.Л. Коробчина. М., 2003.
12. Февр Л. Бои за историю. М., 1991.
13. Коллингвуд Р. Идеи истории. Автобиография. М., 1980.
14. Гуревич А.Я. Исторический синтез и «Школа Анналов». М., 1993.
15. История ментальності, историческая антропология/ Под ред. А.Я. Гуревича, М., 1998.

16. Сеницын О.В. Неокантианская методология истории и развитие исторической мысли в России в конце XIX – начала XX в. Казань, 1998.
17. Соколов А.Б. Введение в современную западную историографию. Ярославль, 2002.
18. Хейзинг Й. Homo ludens: В тени завтрашнего дня. М., 1992
19. Блок М. Апология истории. М., 1983.

15. Інформаційні ресурси

Електронні бібліотеки

1. «Библиотека всемирной литературы»: <http://izbakurnog.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000008/>
2. «Библиотека Гумер – гуманитарные науки»: <http://www.gumer.info/>
3. Бібліотека з історії: http://libelli.ru/library/tema/sc/hist/for_hist.htm
4. «Библиотека Ихтика»: <http://intik.lib.ru>
5. «Библиотека книг KODGES.RU»: <http://www.kodges.ru>
6. Библиотека научной литературы: <http://LIB.org.by>
7. Библиотека портала «Миф.Ру»: <http://mith.ru/alb/lib/lib.htm>
8. Бібліотека сайту «Всемирная история»: <http://historic.ru/books/index.shtml>
9. Бібліотека сайту «Мир истории»: <http://hworld.by.ru/>
10. Бібліотека сайту «Русский гуманитарный интернет-университет»: <http://www.i-u.ru/>
11. «Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU»
12. «Научная литература в интернете» <http://www.scintific.narod.ru/literature.htm>
13. «Поиск научных публикаций Scholar.ru» <http://www.scolar.ru>
14. «Электронная библиотечная система образовательных и просветительских изданий»: <http://www.iqlib.ru>

Спеціальні пошукові сайти:

1. Исторична книга: http://historibook.ucoz.ru/load/vsemirnaja_istorija/istorija_azii_i_afriki/12
2. Книжкова пошукова система: <http://eboogle.net>
3. Пошук безкоштовних електронних книг по усій мережі: <http://www.poiskknig.ru>
4. Пошук в інтернет-бібліотеках: <http://exlibri.ru>
5. Пошук книг на сайтах наукових електронних бібліотек: <http://tusearch.blogspot.com>
6. Пошук книг від Google: <http://books.google.com>
7. Пошукова машина електронних книг: <http://www.poiskknig.ru>
8. Пошукова система «Букініст»: <http://bukinist.agava.ru>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. ACPS History E-Books Project (США) www.historyebooks.org
2. Hartford Web Publishing (США) www.hartforf.hwp.com
3. Instytut Pamieci Narodowej (Польща) www.ipn.gov.pl
4. Nauka w Polsce (Польща) www.nankawpolsce.pap.pl
5. Redakeja "Historycy.pl" (Польща) www.historycy.pl
6. Wydawnictwo naukowe PWN (Польща) www.pwn.pl
7. Библиотека научной литературы: <http://LIB.org.by>
8. Библиотека всемирной литературы: <http://izbakurnog.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000008/>
9. Бібліотека з історії: http://libelli.ru/library/tema/sc/hist/for_hist.htm
10. Інститут історії України НАН України <http://history.org.ua/uk>

11. Історична книга:

http://historibook.ucoz.ru/load/vsemirnaja_istorija/istorija_azii_i_afriki/12

12. Пошук книг на сайтах наукових електронних бібліотек: <http://tusearch.blogspot.com>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедаунів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі написання письмових робіт з курсу (есе), а також підготовки відповіді під час складання іспиту забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів (денне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	8	2	до 16
Робота на практичному занятті	7	7	до 49
Самостійна робота		10	до 10
Іспит		25	до 25
Усього:			до 100

ПРО ВИКЛАДАЧА

доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин

Ячменіхін Костянтин Михайлович